

Sygn. akt IV CSK 315/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku M. T.
przy uczestnictwie S. K.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 listopada 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestnika S. K. na rzecz wnioskodawczyni M. T. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację uczestnika S. K. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 3 listopada 2020 r. dokonującego podziału majątku wspólnego byłych małżonków M. T. i S. K..

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestnika. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Jego zdaniem istnieje potrzeba wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie dotyczących regulacji art. 365 § 1 k.p.c.

Wnioskodawczyni w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa mimo, że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji jurydycznej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (por. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r. II CZ 102/02, z dnia 28 marca 2007r. II CSK 84/07, z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07, i z dnia 8 lipca 2008 r.

I CSK 111/08). Nie występuje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, niepubl.).

Przede wszystkim w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje zasługujący na podzielenie pogląd, że granice przedmiotowe mocy wiążącej należy oceniać według reguł przyjętych w art. 366 k.p.c. w odniesieniu do przedmiotowych granic powagi rzeczy osądzonej. W konsekwencji moc wiążącą z perspektywy kolejnych postępowań uzyskują jedynie ustalenia dotyczące tego, o czym orzeczono w związku z podstawą sporu (rozstrzygnięcie o żądaniu w połączeniu z jego podstawą faktyczną). Moc wiążąca orzeczenia nie rozciąga się natomiast na kwestie prejudycjalne, które sąd przesądził, dążąc do rozstrzygnięcia o żądaniu i których rozstrzygnięcie znajduje się poza sentencją, jako element jej motywów. Natomiast treść uzasadnienia może służyć sprecyzowaniu rozstrzygnięcia zawartego w sentencji, a nie temu by moc wiążącą orzeczenia rozciągać na kwestie pozostające poza sentencją. Zakresem prawomocności materialnej jest bowiem objęty tylko ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do tego doprowadziły. Tego rodzaju zagadnienia mogą być przedmiotem odmiennego osądu w późniejszych procesach, dopóki nie zostaną objęte rozstrzygnięciem w sposób, który będzie wiązał kolejne sądy w dalszych postępowaniach. Wprawdzie nie jest pożądana sytuacja, w której analogiczne stany faktyczne, zostaną odmiennie ocenione przez różne sądy, ale ograniczenie swobody jurysdykcyjnej sądu oraz odstąpienie od zasady bezpośredniości i swobodnej oceny dowodów, nie znajduje dostatecznych podstaw w art. 365 § 1 k.p.c., który dopuszcza rozbieżność ocen między sądami, w rozstrzyganiu kwestii „wstępnych” poza związaniem sentencją (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1937 r., C II 2507/36, OSP 1937, poz. 727, z dnia 6 sierpnia 1971 r., II CR 287/71, OSNCP 1972, nr 2, poz. 34, z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 655/98, niepubl., z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1073/00, niepubl., z dnia 8 czerwca 2005 r., V CK 702/04, niepubl., z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06, OSNC - ZD 2008, nr A, poz. 120, z dnia 28 czerwca 2007 r., IV CSK 110/07,

niepubl., z dnia 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07, niepubl., z dnia 16 lipca 2009 r., I CSK 456/08, niepubl., z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011, nr 2, poz. 16, z dnia 3 października 2012 r., II CSK 312/12, niepubl., z dnia 11 lutego 2014 r., I UK 329/13, OSNP 2015, nr 5, poz. 69, z dnia 25 czerwca 2014 r., IV CSK 610/13, OSNC-ZD 2015, nr D, poz. 51, z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14, niepubl., z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 210/14, niepubl., z dnia 17 maja 2015 r., I CSK 494/11, niepubl., z dnia 9 września 2015 r., IV CSK 726/14, niepubl., z dnia 26 maja 2017 r., I CSK 464/16, niepubl., i z dnia 15 maja 2019 r., II CSK 145/18, niepubl.). Jednostkowe orzeczenia Sądu Najwyższego w których przyjęto szerszy zakres związania, obrazują pewne wahania występujące przy wykładni art. 365 § 1 k.p.c., pozostające na uboczu głównego, dominującego nurtu orzecznictwa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2012 r., V CSK 485/11, niepubl.). Nie zachodzi zatem potrzeba ponownej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Ponadto do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio, na podstawie odesłania zawartego w art. 46 k.r.o. i art. 567 k.p.c. przepisy o dziale spadku (art. 680 - 689 k.p.c.), zaś na podstawie art. 688 k.p.c. odpowiednie zastosowanie mają przepisy o zniesieniu współwłasności (art. 617 - 625 k.p.c.), w tym art. 618 § 2 i 3 k.p.c. oraz art. 618 § 1 k.p.c., do którego odwołują się przepisy zawarte w art. 618 § 2 i 3 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że sporem o prawo własności w rozumieniu art. 618 § 1 k.p.c. jest także żądanie usunięcia niezgodności wpisu w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., III CZP 24/11, OSNC 2012, nr 1, poz. 1 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2014 r., V CSK 686/13, niepubl., i z dnia 14 grudnia 1981 r., I CZ 101/81, OSNC 1982, nr 11-12, poz. 172).

Jeżeli jeden z małżonków był wpisany do księgi wieczystej, a drugi z nich twierdzi, że nieruchomość objęta tą księgą stanowi przedmiot wspólności majątkowej małżeńskiej, rozstrzygnięcie sporu w tym przedmiocie między byłymi małżonkami powinno nastąpić w sprawie o podział majątku wspólnego. Nie budzi jednak żadnych wątpliwości, że jeżeli sąd wyda uprzednio, w oddzielnym

postępowaniu z udziałem małżonków prawomocne orzeczenie w materii o której mowa w art. 618§ 1 k.p.c., to będzie ono wiązało sąd w postępowaniu o zniesienie współwłasności, stwarzając stan powagi rzeczy osądzonej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520§ 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 2 pkt 7 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 i w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800, ze zm.).